STRATEGII DE INCLUZIUNE ŞCOLARĂ A COPIILOR CU SINDROMUL DOWN PRIN PRISMA PRINCIPIULUI ASIGURĂRII SERVICIILOR DE SPRIJIN

Nicoleta MORARI (DOMINTE)

CZU: 376-056 nicoleta.morari.12@gmail.com

This article highlights the importance of the principle of providing support services in the school inclusion of children with Down syndrome. Therefore, based on this principle, a set of strategies to enhance the school inclusion of children with Down syndrome are proposed, which can be adopted and adapted in the educational and individualized intervention activities by teachers, support teachers, psycho-pedagogues and school psychologists.

În contextul schimbărilor dinamice ale societăţii actuale, care impun satisfacerea nevoilor unui grup tot mai divers de copii într-un mediu comun de învăţare, incluziunea şcolară a devenit un imperativ la nivel global.

Incluziunea şcolară este un proces educaţional care răspunde diversităţii copiilor şi cerinţelor individuale de dezvoltare ale acestora [2], prin adaptarea curriculumului şi a mediului de învăţare [1]. Această abordare în educaţie revendică valorificarea principiului asigurării serviciilor de sprijin reieşind din nevoile copiilor cu cerinţe educaţionale speciale.

Prin furnizarea serviciilor de sprijin se realizează cea mai bună corespondenţă dintre nevoile copilului atipic şi oferta educaţională adresată acestuia, prin elaborarea unor strategii corespunzătoare de predare, învăţare şi evaluare [3, p. 557].

Analiza situaţiei actuale în domeniul educaţiei incluzive în Republica Moldova, relevă că sistemul de învăţământ naţional se confruntă cu dificultăţi ce vizează dezvoltarea şi prestarea serviciilor de suport pentru copiii cu CES [4]. Astfel, se atestă **problema** pregătirii insuficiente a cadrelor didactice şi cadrelor didactice de sprijin privind proiectarea asistenţei individualizate la copiii ce prezintă nevoi speciale, printre care se regăsesc copiii cu sindromul Down.

În acest context, **scopul cercetării** rezidă în stabilirea strategiilor de eficientizare a incluziunii şcolare a copiilor cu sindromul Down prin prisma principiului asigurării serviciilor de sprijin.

Pentru realizarea scopului propus, în cercetare au participat 3 copii cu sindromul Down (2 fete şi un băiat) cu vârsta cuprinsă între 9 – 14 ani, clasele a II-a şi a IV-a, de la un liceu din Chişinău.

Pornind de la necesităţile copiilor din grupul experimental, se propun în continuare strategii de incluziune şcolară prin prisma principiului asigurării serviciilor de sprijin, pe baza căruia cadrul didactic şi cadrul didactic de sprijin îşi fundamentează demersul educaţional individualizat (Tab. 2.1. – 2.3.).

Tabelul 2.1

Strategii de incluziune școlară pentru copilul N. A. cu sindromul Down

Domenii de dezvoltare	**Necesități de incluziune**	**Strategii**
Fizic	Dezvoltarea motricității fine	1. Realizarea exercițiilor pentru conduitele motorii fine în co-acțiune cu învățătorul și/sau cadrul didactic de sprijin.
Limbaj și comunicare	Îmbogățirea limbajului funcțional/pasiv cu adjective/substantive	2. Utilizarea jocurilor de imitație a învățătorului prin: pronunție de onomatopee în șoaptă și tare în ritm, emiterea fonemelor etc.
Cognitiv	Implicarea frecventă a elevului în activitățile didactice practice adaptate	3. Utilizarea jocurilor, suporturilor vizuale, materialelor interactive pentru a face succesiunea activităților de zi cu zi previzibilă, captivantă și ușor de înțeles.
Socio-emoțional	Dezvoltarea abilităților de interacțiune, comunicare	4. Desfășurarea unor jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite.
Comportament adaptativ	Dezvoltarea spiritului de observație	5. Realizarea de puzzle-uri simple sub supravegherea învățătorului și/sau cadrului didactic de sprijin.

Tabelul 2.2

Strategii de incluziune școlară pentru copilul S. I. cu sindromul Down

Domenii de dezvoltare	**Necesități de incluziune**	**Strategii**
Fizic	Dezvoltarea psihomotricității	– Realizarea exerciţiilor perceptiv-motrice de orientare și organizare temporo – spațială sub ghidare.
Limbaj și comunicare	Dezvoltarea abilităților de citit-scris într-un ritm propriu	– Utilizarea tehnicilor multisenzoriale pentru formarea abilităților de citit-scris (de exemplu „Scrierea pe nisip”, „Scrierea în aer” etc.).
Cognitiv	Dezvoltarea capacităților psiho – cognitive	– Realizarea de exerciții pentru consolidarea noțiunilor de culoare, mărime, formă. – Utilizarea tehnicilor multisenzoriale pentru formarea abilităților de calcul.
Socio-emoțional	Dezvoltarea controlului și rezistenței la frustrare	– Utilizare de recompense, încurajări, laude cu privire la îndeplinirea sarcinilor. – Realizarea activităților cu elemente de terapie pentru gestionarea eficientă emoțiilor.

Comportament adaptativ	Oferirea asistenței psihopedagogice	– Desfășurarea lecturilor ghidate, însoţite de imagini. – Divizarea sarcinilor mai mari în sarcini mai mici. – Organizarea de pauze mai frecvente etc.

Tabelul 2.3

Strategii de incluziune şcolară pentru copilul I. V. cu sindromul Down

Domenii de dezvoltare	**Necesități de incluziune**	**Strategii**
Fizic	Dezvoltarea motricității fine	• Realizarea exerciţiilor pentru dezvoltarea conduitelor motorii fine în co-acțiune cu cadrul didactic de sprijin.
Limbaj şi comunicare	Îmbogățirea limbajului funcțional/pasiv cu adjective/substantive	• Practicarea modalităţilor de ilustrare vizuală a conţinutului celor prezentate *(întrebări – reper, liste de verificare, modele, imagini* etc*.)*.
Cognitiv	Dezvoltarea capacităților psiho – cognitive	• Utilizarea frazelor de introducere a informaţiei importante/de captare a atenţiei.
Socio-emoțional	Conștientizarea propriilor trăiri emoționale, exprimarea lor adecvată și gestionarea lor	• Oferirea și solicitarea feed-backului referitor la propria persoană. • Organizarea activităţilor privind cunoaşterea de sine și a celorlalți etc.
Comportament adaptativ	Formarea abilităților de colaborare, negociere	• Realizarea de sarcini/activităţi în perechi/grup. • Desfășurarea unor jocuri de rol etc.

Strategiile propuse reprezintă un ansamblu conex de activități, exerciții și jocuri, proiectate pe domeniile de dezvoltare ale copiilor cu sindromul Down: fizic, limbaj și comunicare, cognitiv, socio-emoțional și comportament adaptativ. Aceste strategii prefigurează un traseu metodologic logic și individualizat pentru incluziunea şcolară a copiilor cu sindromul Down prin prisma principiului asigurării serviciilor de sprijin.

Referințe:

1. BOCOȘ, M. D. Instruirea interactivă. Iaşi: Editura Polirom, 2013. 472 p. ISBN 978-973-46-3248-0.
2. *Codul Educației al Republicii Moldova* nr.152 din 17.07.2014. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.319-324/634 din 23.11.2014.
3. MÎSLIȚCHI, V., SAVIUC, E. Valorificarea practicilor incluzive în vederea optimizării incluziunii sociale a copiilor cu CES. În: *Asistența complexă a copiilor cu cerințe*

educaționale speciale în mediul educațional incluziv: materialele conf. şt. intern., 10 decembrie 2020. Chișinău: CEP UPS „I.Creangă", 2020, pp. 555-560. ISBN 978-9975-46-480-2.

4. *Strategia de dezvoltare „Educația 2030".* Chișinău, 2022.

Recomandat
***Nadejda BUTNARI**, dr., lector univ.*